

ДЖЕК ЛОНДОН

KULKURIELämä:
NUORUUDENMUISTELMIA

Джек Лондон
**Kulkurielämää:
Nuoruudenmuistelmia**

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25293555

Kulkurielämää: Nuoruudenmuistelmia:

Содержание

Kiikissä	4
Vankila	22
Конец ознакомительного фрагмента.	32

Jack London

Kulkurielämää: Nuoruudenmuistelmia

Kiikissä

Saavuin Niagara Fallsiin "sivuovipullmannissa" eli tavallista puhetapaa käyttäkseni tavaravaunussa. Avovaunua nimitetään, sivumennen sanoen, "gondoolaksi" – korko toisella tavulla. – Saavuin siis iltapäivällä ja astelin suoraa päätä putouksille. Ja kun silmäni sattuivat tuohon ryöppyävien vetten näytelmään, olin hukassa. En saanut itseäni siitä näystä irti temmatuksi edes "yksityisiä" (asuntoja) "kokeillakseni". Ei oikea ateriakaan olisi minua houkutellut. Yö tuli, kaunis kuutamoyö, ja minä ihailin putouksia viiteentoista. Sitten lähdin hakemaan paikkaa, missä saisin "kipata".

"Kipata", "tossata", "flopata" ja "painaa korvaa" merkitsivät kaikki nukkumista. Jokin vaisto sanoi minulle, että Niagara Falls oli "huono" kaupunki "pummeille", ja minä astelin maaseudulle päin. Kiipesin aidan yli ja "tossasin" niityllä. Onnittelin itseäni sillä, että Laki-Jukka ei minua löytäisi. Selälläni heinikossa vetelin lapsen unta. Oli lämmin yö, enkä herännyt kertaakaan koko yönä. Mutta aamun sarastaessa aukenivat silmäni ja minä

muistin ne ihmeelliset putoukset. Kiipesin yli aidan ja aloin astella koskea kohti. Oli aikainen – viiden tienoissa – ja vasta kello kahdeksalta voi ajatella aamiaisen kerjuuta. – Oli siis kolme tuntia aikaa ihailla koskia. Mutta kohtalon sallimasta en niitä enää nähnyt.

Kaupunki nukkui vielä sinne saapuessani. Astellessani rauhaisaa katurakennusta näin kolme miestä tulevan vastaan. He kävelivät rinnakkain. "Pummeja", ajattelin itsekseni, "minun laillani aikaisin liikkeellä." Otaksumani ei osunut ihan kohdalleen. Olin oikeassa vain 66 2/3 prosenttia. Nuo sivustamiehet olivat kylläkin pummeja, mutta keskellä asteleva ei ollut. Minä ohjasin askeleeni katukäytävän laitaan antaakseni tuon kolmikon mennä ohitse. Mutta se ei mennytäkään. Keskimmäisen miehen sanoessa jotakin kaikki kolme pysähtyivät ja hän puhutteli minua.

Silmänsäilyksessä selvisi tilanne minulle. Tuo oli "lentävä" ja nuo pummit pidätettyjä. Laki-Jukka oli aikaisin saalista vaanimassa. Saaliiksi jouduin minäkin. Jos kokemuksiini olisi kuulunut käsitys siitä, mitä seuraavina kuukausina oli edessä, niin olisin juossut henkeni edestä. Hän olisi saattanut ampua, mutta osata olisi pitänyt, jos mieli pysäyttää. Ei olisi voinut juosta perässä, sillä kaksi pummiä pivossa on parempi kuin yksi karussa. Mutta minä pysähdyin kuni kuva hänen puhutellessaan. Keskustelumme oli lyhyt.

"Missä hotellissa asutte?"

Siinä se. En tuntenut yhdenkään sen paikan hotellin nimeä enkä voinut väittää asuvani missään niistä. Mutta olin aikaisin

liikkeellä. Kaikki minulle epäedullisia seikkoja.

"Saavuin äsken", selitin.

"Weil, käännyhän ympäri ja astele edessäni, mutta ei kaukana. Joku haluaa tavata sinua."

Niin olin kiikissä. Tiesin kyllä, kuka minua halusi tavata. Ja niin kulki tieni, takanani etsivä ja kaksi pummiä, suoraa päätä kaupungin vankilaan. Meidät tarkastettiin ja pantiin kirjoihin. En muista millä nimellä sinne jouduin. Ilmoitin nimekseni Jack Drake, mutta kun taskustani löytyi Jack Londonille osoitettuja kirjeitä, seurasi selityksiä, joita en enää muista, enkä siis nyt tiedä, jäinkö Drakeksi vai Londoniksi. Mutta toisen tai toisen niistä täytyy löytyä Niagara Fallsin vankiluettelosta. Tapahtuma-aika oli kesäkuun loppupuoli 1894. Joitakuuta päiviä myöhemmin alkoi suuri rautatielakko.

Toimistosta meidät vietiin "Pummiin" lukon taa. Tämä oli pienempäin rikollisten osasto, iso yhteishäkki, ja kun pummit muodostavat näiden pääosan, on heidän rautahäkkinsä nimeksi tullut "Pummi". Täällä oli jo useita samana aamuna tavattuja tovereita, ja vähän väliä avautui ovi ja pari kolme tuupattiin sisään. Lopuksi, kun meitä oli kuusitoista, vietiin meidät ylös oikeussaliin. Ja rehellisesti kuvailen nyt, mitä siellä tapahtui, sillä tiedän Amerikan kansalaisen arvoni siellä saaneen täräyksen, josta en koskaan ole täysin parantunut.

Oikeussalissa oli kuusitoista pidätettyä, tuomari ja kaksi oikeudenpalvelijaa. Tuomari näytti itse pitävän pöytäkirjaa. Ei mitään todistajia. Ei yhtään Niagara Fallsin kansalaista

katsomassa, kuinka oikeutta jaettiin heidän yhteiskunnassaan. Tuomari silmäsi juttuluetteloa ja sanoi nimen. Pummi nousi. Tuomari katsoi oikeudenpalvelijaan. "Irtolaisuus, teidän kunnianarvoisuutenne", sanoi tämä. "Kolmekymmentä päivää", sanoi hänen kunnianarvoisuutensa. Pummi istahti, tuomari lausui toisen nimen, ja toinen pummi nousi.

Ensi pummin juttu oli vienyt täsmälleen viisitoista sekuntia. Seuraava kävi yhtä nopeasti. "Irtolaisuus, teidän kunnianarvoisuutenne" ja "kolmekymmentä päivää". Se kävi kuin kello, 15 sekuntia ja 30 päivää.

Mykkää karjaa, mietin minä itsekseni. Mutta annas kun vuoroni tulee, niin näytänpä hänen kunnianarvoisuudelleen. Muutteeksi tämä juuri nyt antoi erälle syytetyistä puheenvuoron. Sattumalta ei tämä ollut oikea pummi. Hänellä ei ollut ammatin merkkejä. Jos hän olisi tullut luoksemme jossakin rautatien vesitynnyrin luona odotellessamme tavarajunaa, olisimme siekailematta luokitelleet hänet "kisakissain" joukkoon. Nimi vastaa arkajalkoja Pummien Maassa. Tämä oli jo ikäihminen – siinä neljäkymmenenviiden vaiheilla, arvaan. Hartiat vähän kumarassa ja kasvot ahavoituneet.

Vuosikausia oli hän, oman kertomuksensa mukaan, ollut ajurina, muistaakseni Lockportissa, New-Yorkin valtiossa. Liike lakannut menestymästä ja 1893:n huonona aikana sulkenut ovensa. Miehemme oli saanut työtä loppuun asti, mutta viime aikoina hyvin epäsäännöllisesti. Hän kuvaili sitten vaikeuksiaan työnhakumatkoilla seuraavien kuukausien kuluessa – paljon

oli työttömiä. Vihdoin hän, arvellen Järvien puolella saavansa paremmin työtä, lähti Buffaloon. Tietysti olivat rahat lopussa, ja tässä hän oli. Siinä kaikki.

"Kolmekymmentä päivää", sanoi tuomari ja lausui seuraavan nimen. Pummi nousi. "Irtolaisuus, teidän kunnianarvoisuutenne", sanoi oikeudenpalvelija. Kunnianarvoisuus sanoi: "Kolmekymmentä päivää."

Ja niin jatkui toimitus, 15 sekuntia ja 30 päivää kutakin kohti. Oikeuden koneisto kävi sileästi. Nähtävästi ei kunnianarvoisuus ollut vielä syönyt aamiaistaan ja siksi piti kiirettä.

Mutta minun amerikkalainen vereni kuohui. Takanani oli useita sukupolvia amerikkalaisia esi-isiä. Niiden vapauksien joukossa, joiden puolesta esi-isäni olivat taistelleet ja kuolleet, oli oikeus vastata valamiehistön edessä. Tämä oli perintöni, heidän verensä pyhittämä, ja minun velvollisuuteni oli sitä puolustaa. All right, minä uhosin itsekseni; varropas kun pääset minuun.

Hän pääsi. Nimeni, mikä se nyt olikaan, huudettiin. "Irtolaisuus, teidän kunnianarvoisuutenne", kuului, ja minä aloin puhua. Mutta tuomari alkoi puhua ihan yht'aikaa ja sanoi: "Kolmekymmentä päivää." Minä aloin sanella vastalauseita, mutta hän lausui jo listastaan seuraavan nimen. Kunnianarvoisuus pysähtyi vain sen verran, että sai sanotuksi minulle: "Suus kiinni!" Oikeudenpalvelija painoi minut istualleni, ja samalla oli jo seuraava saanut 30 päiväänsä ja sitä seuraava oli myös saamassa.

Kun me kaikki olimme saaneet kolmekymmentä päiväämme, niin tuomari, juuri lähtemäisillään, kääntyi vielä Lockportin mieheen – ainoaan, jonka oli antanut puhua, ja kysyi: "Miksi jätitte työpaikkanne?"

Kun tämä ajomies oli juuri selittänyt, että työpaikka oli jättänyt hänet, ällistyi hän. Alkoi sitten hapuilla: "Teidän kunnianarvoisuutenne kysymys on niin omituinen..."

"Kolmekymmentä päivää lisää, kun jätitte työnne", sanoi tuomari, ja oikeuden istunto oli päättynyt. Tämä oli tulos. Ajuri sai 60, me muut 30 päivää.

Meidät vietiin taas lukon taa ja annettiin aamiaista. Se oli hyvä aamiainen vankila-ateriaksi ja paras, minkä kuukauteen olin saava.

Mutta ällistynyt olin. Tuomittu olin, pilanäytelmätuomiolla, missä minulta oli kielletty oikeuteni saada valamiehistä, vieläpä alkeellisinkin oikeus vastata kysymykseen, myönnäkö itseni syylliseksi. Toinen seikka, jonka puolesta isäni olivat taistelleet, kummitteli aivoissani – habeas corpus (persoonallinen loukkaamattomuus). Minä näytän niille! Mutta kun minä vaadin saada tavata lakimiestä, niin minulle naurettiin. Habeas corpus oli oiva oikeus, mutta minkä arvoinen se oli minulle, kun en saanut tavata ketään ulkopuolista. Mutta minä näytän niille! Eivät ne minua voi täällä ikääni pitää. Odottakaahan, kun pääsen ulos. Sitten tulee teidän vuoronne. Kyllä minä tunnen lakia ja tiedän mikä on oikeuteni, ja minä paljastan. Vahingonkorvaus, jutut ja hälyttävät sanomalehtiutiset tanssivat silmissäni, kun vartijat

tulivat hoputtamaan meitä toimistoon.

Poliisi napsautti käsiraudat oikeaan ranteeseeni. Oohoo, ajattelin, uusi oikeudenloukkaus; odottakaahan. Rautaini toinen rengas livautettiin neekerin vasempaan ranteeseen. Hän oli pitkä mies, kai seitsemättä jalkaa, ja hänen kätensä piti minun kättäni hieman koholla. Lisäksi oli hän iloisin ja risaisin neekeri, minkä elämässäni olen tavannut.

Kaikki saimme samoin rannerenkaat, parittain. Kun tämä oli tehty, vedettiin kirkkaat nikkelikahleet käsiraudain keskirenkaan läpi ja pantiin lukot tämän kaksoisrivin alku- ja loppupäähän. Niin olimme kahlekatraana. Kuului marssikäsky, ja kadulle mentiin, kaksi poliisia vartijoina. Pitkä neekeri ja minä saimme kunniapaikan, johdimme kulkuetta.

Vankilan hautahämärän jälkeen huikaisi silmiä auringon valo. En koskaan ollut sitä niin suloiseksi havainnut kuin nyt, kun vankina kilkkavissa kahleissa tiesin siitä eroavani kolmeksi kymmeneksi päiväksi. Niin astelimme Niagara Fallsin katuja asemalle, ja meitä töllöttivät ohikulkijat, varsinkin erään hotellin kuistilla olevat matkailijat.

Kahleet olivat pitkät, ja niiden kilistessä astuimme paikoillemme tupakkavaunuun. Niin kiihtynyt kuin olinkin sen loukkauksen johdosta, joka oli kohdannut minua ja esi-isiäni, olin kuitenkin sen verran jalat maassa kiinni, etten vallan mennyt päästäni sekaisin. Uutta oli tämä kaikki minulle. Kolmenkymmenen päivän salaperäinen aika oli edessäni, ja minä haaskelin katsein jotakuta, joka langat tuntisi. Sen olin jo

saanut tietää, ettei edessä ollut mikään pikku putka, vaan oikea vankila, jossa oli tuhansia vankeja, joiden tuomiot vaihtelivat kymmenestä päivästä kymmeneen vuoteen.

Takanani olevalla istuimella oli ranteesta kahleeseen kytkettynä vanttera, vankkalihaksinen mies. Oli siinä viidenneljättä tai neljänkymmenen ikäinen. Tarkastelin häntä. Silmännurkista näin ystävällisen veitikan pilkistelevän. Muuten hän oli aika peto, jolla oli pedon moraali, intohimot ja väkivaltaisuus. Mutta minua veti puoleensa tuo silmännurkan vilahdus, joka ilmaisi huumoria, naurua ja ystävällisyyttä, milloin petoa ei ärsytetty.

Hän oli minun maatani. Rannetoverini, neekerin, naureskellen surressa niitä pesutöitä, jotka häneltä nyt menisivät hukkaan, ja junan jyristessä Buffaloa kohti minä puhuttelin sitä miestä. Hänellä oli tyhjä piippu. Minä täytin sen kalliilla tupakallani – siitä olisi tullut kymmenen savukkeen täyttä. Ja mitä enemmän me puhuimme, sitä varmempi olin siitä, että hän oli minun miehiäni, ja minä jaoin kaiken tupakkani hänen kanssaan.

Minun elimistöni on norjaa laatua ja siksi paljon elävän elämän kanssa yhteydessä, että voin sopeutua miltei millaiseen elämään vain. Aloin siis sovittautua tämän miehen elämään ollenkaan aavistamatta, kuinka suureksi hyödyksi se oli minulle oleva. Hän ei ollut koskaan ollut juuri tässä ojennuslaitoksessa, johon olimme matkalla, mutta hän oli suorittanut "yhden", "kahden" ja "kolmen" reisun kursseja eri vankiloissa (reisu on vuosi) ja oli viisautta täynnä. Me tulimme aika hyviksi tuttaviksi,

ja minun sydämeni sykähti, kun hän pyysi minua noudattamaan neuvojaan. Hän nimitti minua Jackiksi ja minä häntä myös Jackiksi.

Juna pysähtyi mailin päässä Buffalosta olevalle asemalle, ja kahlekuntamme nousi. En muista sen aseman nimeä, mutta jokin Rock-sanan yhdistelmä se oli. No olipa nyt tuo nimi mikä tahansa, lyhyen matkan me kävelimme ja sitten noustiin raitiovaunuun. Se oli vanhaa kuosia, sellainen, jossa on pitkä penkki kummallakin sivulla. Kaikkia matkustajia kehoitettiin siirtymään toiselle puolelle, ja me asetuimme toiselle kahleiden aikalailla kalistessa. Me istuimme siis niitä ihmisiä vastapäätä, ja muistanpa erään naisen kauhistuneen katseen. Hän kai piti meitä tuomittuina murhamiehinä ja pankkirosvoina. Minä koetin saada esille tuikeimman ilmeeni, mutta rannetoverini, se iloinen neekeri, vain mulautteli silmiään ja naureskeli hokien samoja sanoja: "Jesus sentään! Jesus sentään!"

Me lähdimme vaunusta ja kävelimme vielä sekä pääsimme vihdoinkin Erie Countyn vankilaan. Taas oli rekisteröitävä, ja jokin nimistäni sieltä kyllä on löytyvä. Myös ilmoitettiin meille, että toimistoon oli jätettävä kaikki arvoesineemme: rahat, tupakat, tulitikut, taskuveitset jne.

Uusi ystäväni pudisti minulle päätään. Virkailija selitti: "Jos ette jätä kaikkia tänne, niin menetätte ne sisäpuolella." Ystäväni pudisti yhä päätään. Hän teki merkkejä käsin toisten selän takana (käsiraudat oli otettu pois). Minä seurasin hänen ohjeitaan ja käärin nenäliinaan kaikki esineet, jotka

halusin saada sisäpuolelle. Nämä kääröt pistimme paitamme alle. Panin merkille, että vankilatoverimme, lukuunottamatta paria poikkeusta, joilla oli kellot, eivät antaneet omaisuuttaan konttorimiehelle. He olivat päättäneet salakuljettaa ne jollakin onnenkaupalla sisään. Mutta he eivät olleet niin viisaita kuin minun toverini eivätkä panneet niitä käärröön.

Tähänastiset saattajamme kokoilivat käsiraudat ja kahleet sekä lähtivät Niagara Fallsiin, samaan aikaan kuin meidät ohjattiin vankilaamme. Toimistossa oli meidän joukkoomme liitetty muualta tulleita, niin että olimme nyt 40-50-miehinen kulkue.

Tietäkää te vangitseemattomat, että liikenne on vankilamuurien sisällä yhtä rajoitettu kuin liike-elämä keskiajalla. Ei siellä voi liikkua mielensä mukaan. Aina jonkin askeleen päässä on iso teräshäkkiovi, joka on lukossa. Meidät kuljetettiin parturiin, mutta nämä portit viivyttivät. Siis ensinnä pysähdyttiin ensimmäiseen "halliin". Se ei ole käytävä. Kuvitelkaa pitkähkö kuutio, tiilestä rakennettu ja kuusi kerrosta korkea ja joka kerros koppirivinä, noin 50 koppia rivissä, siis suunnattoman mehiläispesän kaltainen kuutio. Asettakaa tämä maahan ja ympärille seinät ja katto. Sellainen oli Erie Countyn vankilan "halli". Kuvan täydennykseksi lisäätte vielä kapean teräskaiteisen parvekkeen, joka kulkee jokaisen koppirivin päästä päähän, ja muistatte, että keskellä kuutiota käytävät juoksevat yhteen ja niitä yhdistää paloporrasmainen kapeitten teräsportaikkojen yhdistelmä.

Meidät pysäytettiin ensimmäiseen halliin odottamaan vartijaa ovea avaamaan. Siellä täällä liikuskeli vankeja, tukat lyhyinä ja leuat sileinä sekä vankilan raitaisissa puvuissa. Yhden huomasin seisovan kolmannen koppirivin kalterilla nojautuen eteenpäin ja kasvoilla ilme, kuin hän ei huomaisikaan meidän sisälläoloamme, vaan tuijottelisi tyhjään ilmaan. Toverini suhautti hiljaisen äänen. Vanki katsahti alaspäin. Signaalit kulkivat heidän keskinsä. Ja sitten kiiti ilman halki toverini nenäliinamyytty. Vanki sieppasi sen, ja samassa silmänräpäyksessä se oli kadonnut hänen poveensa ja jälleen hän tuijotti tyhjään ilmaan. Toverini oli käsenyt noudattamaan esimerkkiä. Minä vaanin tilaisuutta, ja kun vartija käänsi selkensä, katosi minunkin myttyni vangin poveen.

Hetken päästä avattiin ovi ja me marssimme parturitupaan. Siellä oli lisää raitapukuisia – vankilan parturit. Myös oli kylpyammeita, kuumaa vettä, saippuaa ja harjoja. Meidät komennettiin kylpemään, ja kukin sai pestä naapurinsa selän – joutava varokeino tämä tulokylpy, sillä vankila oli täynnä syöpäläisiä. Kylvyn jälkeen saimme kukin vaatesäkin.

"Pistäkää kaikki vaatteenne pussiin", sanoi vartija. "Turha yrittää mitään mukaan. Saatte asettua alastomina riviin. Alle kolmenkymmenen päivän miehet pitävät kenkensä ja housunkannattimensa. Pitemmäksi aikaa tuomitut eivät mitään."

Tämä tiedonanto otettiin vastaan ällistyksellä. Kuinka voisivat alastomat miehet salakuljettaa mitään ohi tarkastuksen? Vain minä tovereineni olin selvinnyt. Ja nyt kävivät parturit toimeen.

He astelivat tulokasparkojen keskellä tarjoutuen ystävällisesti ottamaan talteen heidän vähäiset kapistuksensa ja luvaten tuoda ne heille myöhemmin samana päivänä. Nuo parturit olivat ihmisystäviä sanoistaan päättäen. Kuten Fra Lippo Lippin jutussa seurasi nyt nopea kuormain keventäminen. Tulitikkuja, tupakkaa, riisipaperia, piippuja, veitsiä, rahaa, kaikenlaista katosi parturien avariin paitoihin. He ihan paisuivat, mutta vartijat eivät olleet näkevinään. Ja tuloksen lyhyesti ilmoittaakseni: mitään ei koskaan palautettu. Partureilla ei ollut sellaisia aikomuksiakaan. He pitivät saamansa laillisena saaliinaan. Se oli parturiveijausta. Monta muuta veijausta oli vankilassa, kuten olin oppiva tuntemaan, olinpa minäkin tuleva veijariksi – kiitos uuden ystäväni.

Oli useita tuoleja, ja parturit työskentelivät nopeasti. Nopeimmat tukanleikkuut ja parranajot eläissäni näin tässä parturissa. Miehet saippuoivat itsensä ja parturit vetelivät sileiksi miehen minuutissa. Tukanleikkuu vei aikaa hituisen kauemmin. Kolmessa minuutissa raapaistiin kasvoiltani kahdeksantoistavuotiaan haivenet, ja pääni oli säteilevä kuin biljardipallo. Parrat ja viikset menivät kuten puvut ja muutkin. En ollut ennen havainnut, kuinka todella paljaat me olimme.

Sitten asetuttiin riviin, ja neljä-viisikymmentä oli meitä, alastomia kuin Kiplingin sankarit hyökätessään Lungtungpeniin. Tarkastus oli helppo. Vain kenkämme ja me itse. Pari kolme rohkeata veitikkaa, jotka olivat epäilleet partureita, menettivät nyt tupakkansa ja piippunsa ja mitä muuta oli. Kun tämä

oli suoritettu, tuotiin meille uudet vaatteemme – paksut vankilapaidat ja takit ja housut, huomattavan raitaisia kaikki. Minä olin ollut siinä käsityksessä, että raitoihin puetaan mies vasta kun on todistettu syylliseksi hengenrikokseen, mutta nyt pääsin siitä harhaluulosta.

Pukeuduin häpeän pukuun ja sain tuntea lukkorivin marssin esimakua.

Yksinkertaisessa rivissä, kunkin kädet edelläolevan olkapäällä, me nyt marssimme toiseen isoon halliin. Siellä meidät asetettiin riviin seinää vasten ja komennettiin paljastamaan vasemmat käsivartemme. Nuorukainen, lääkeopin ylioppilas, joka harjoitteli meidänmoisen karjan rokottamisella, tuli pitkin linjaa, selviten yhtä nopeasti kuin parturitkin. Lopuksi meitä varoitettiin hankaamasta käsivarsiamme, että veri saisi ruvettua, ja meidät johdettiin kuppeihimme. Tässä tuli ero toverista, mutta sitä ennen hän ennätti kuiskata: "Ime pois."

Niin pian kuin olin kopissani, imin käsivarteni puhtaaksi. Myöhemmin näin miehiä, jotka eivät olleet imeneet ja joiden käsivarsissa oli hirveät lovet, joihin nyrkki olisi mahtunut. Oma syynsä. Miks'eivät imeneet.

Kopissani oli toinen mies. Meistä tuli huonetoverukset. Hän oli nuori, miehekäs veikko, harvapuheinen, mutta kykenevä, niin hyvä toveri kuin vain saattoi löytää, siitä huolimatta, että juuri oli päättänyt kahden vuoden rangaistusajan eräässä Ohion vankilassa.

Tuskin olimme olleet kopissamme puolta tuntia, kun

muuan vanki tuli pitkin käytävää ja tirkisti sisään. Se oli äskeinen toverini. Hän kertoi saaneensa vapauden olla hallissa. Hänet päästettiin kopista kello 6 aamulla ja pantiin takaisin vasta kello 9 illalla. Hän kuului hallin puhdistajiin, ja "hallimiehet" olivat heti valinneet hänet luottamusmiehekseen. Hänet tähän toimeen valinnut mies oli myös vanki ja luottamusmies, "ensimmäisenä hallimiehenä" tunnettu. Hallimiehiä oli kolmetoista. Kymmenellä niistä oli hoidettavanaan yksi parveke kullakin ja heidän yläpuolellaan oli ensimmäinen, toinen ja kolmas hallimies.

Me tulokkaat saimme olla kopeissamme sen päivän, että rokotus ennättäisi kuivua, niin kertoi toverini. Seuraavana päivänä tulisi kovaa työtä pihalla.

"Mutta minä toimitan sinut pois työstä niin pian kuin voin", lupasi hän. "Minä toimitan jonkun hallimiehen erotetuksi ja sinut tilalle."

Hän pisti kätensä poveen paitansa alle, veti esille minun nenäliinanyyttini, jossa kalleuteni olivat, pisti sen minulle ja meni edelleen.

Minä avasin mytyn. Kaikki oli siellä. Ei tulitikkuakaan poissa. Me teimme huonetoverini kanssa savukkeet. Kun olin raapaisemassa tulta, pysäytti hän minut. Vuoteillamme oli likainen patja. Hän repi irti kapean kangaspalan ja pyöritti sen pitkäksi, hoikaksi puikoksi. Tämän hän sytytti sillä kalliilla tikulla. Tiukkaan kääritty puuvilla ei leimahtanut liekkiin. Se kyti vain hiljalleen. Se kesti tuntikausia, ja koppitoverini

nimitti sitä "taulaksi". Ja kun se lyheni, niin tehtiin toinen, joka sytytettiin vanhasta, puhallettiin ja niin tuli säilyi. Niinpä olisimme voineet antaa Prometeukselle neuvoja, miten säilyttää tulta.

Kello kaksitoista saatiin päivällistä. Häkkimme oven alareunassa oli aukko kuin kanakopissa. Siitä meille pistettiin kaksi palaa kuivaa leipää ja kaksi kulhoa "soppaa". Soppa-annos käsitti litran kuumaa vettä, jonka pinnalla uiskenteli yksinäinen rasvapisara. Oli siinä vähän suolaakin.

Me joimme sopan, mutta emme syöneet leipää. Eipä silti, ettemme olleet nälissämme. Eikä leipäkään ollut huonoa. Mutta meillä oli syymme. Asuintoverini oli havainnut, että koppimme oli täynnä luteita. Joka halkeamassa ja tiilten raossa, mistä muurilaasti oli karissut pois, oli niitä sakeanaan. Nuo alkuasukkaat tulivat ihan kirkkaaseen päiväänkin ja kiertelivät satalukuisina kattoa ja seiniä. Kumppanini oli taitava petojahdissa. Kuten urhea Roland, ritari peloton, oli hän aina valmis taisteluun. Ja olipa se taistelua. Kesti tuntikausia. Se oli teurastusta. Ja kun viimeiset eloonjääneet peräytyivät rakolinnoituksiinsa, oli työmme vasta puolessa. Me pureskelimme suun täydeltä leipää, kunnes se oli pöperönä. Ja kun pakeneva vihollinen pääsi rakoon, niin heti suljimme hänet sinne purutaikinalla. Me uurastimme iltahämäriin, kunnes joka rako ja kolo oli tukittu. Värisen ajatellessani, mitä nälkäkuoleman ja toistensa syömisen näytelmiä esitettiin noiden leipämuurien takana.

Me heittäysimme lavereillemme, väsyneinä ja nälkäisinä, odottamaan illallista. Hyvä päivän työ oli takana ja hyvin tehtynä. Tulevina viikkoina ei ainakaan tarvitsisi syöpäläisistä kärsiä. Me olimme uhranneet päivällisemme, säästäneet nahkamme vatsamme kustannuksella ja olimme tyytyväiset. Mutta kuinka turha on ihmisen ponnistus! Tuskin olimme saaneet pitkän työemme valmiiksi, kun vartija avasi oven. Vangit oli päätetty sijoittaa uudella tavalla ja meidät vietiin kahta kerrosta korkeammalla olevaan koppiin.

Aikaisin seuraavana aamuna avattiin koppien ovet, ja sadat vangit "lukkoriveissä" marssivat vankilan pihalle työhön. Erikanava kulkee vankilan taitse. Tehtävänämme oli purkaa lasteja kanava-aluksista, kanniskella isoja taakkoja vankilaan. Ei ollut varjonpaikkaa. Muurien harjoilla kierteli vartijoita käsissään pikakiväärit, ja kuulin sitten, että torneissa oli konekivääreitä.

En surrut. Kolmekymmentä päivää ei ollut koko maailman aika. Voihan täällä koota lisäaineeksi sitä hyökkäystä varten, johon varustaudun oikeuden tahraajia vastaan. Minä olin päättänyt näyttää, mitä voi Amerikan poika, jonka oikeudet ja vapaudet oli täten lokaan poljettu. Minulle ei ollut annettu valamiesoikeutta; ei ollut kysytty, myönnänkö itseni syylliseksi; ei ollut käsitelty asiaani minkäänlaisessa tuomioistuimessa (sellaiseksi en sitä Niagara Fallsin laitosta tunnustanut); en ollut saanut puhutella lakimiestä enkä ketään, enkä siis voinut vedota habeas corpus-oikeuteen; naamani oli ajeltu, tukkani leikattu, vangin raidalliset puettu ylleni; minut oli pakotettu

kovaan työhön vedellä ja leivällä ja marssimaan häpeällisessä "lukkorivissä" aseistettujen vartijain saattamana – ja mistä hyvästä? Mitä olin tehnyt? Miten olin rikkonut Niagara Fallsin kelpo kansalaisia vastaan, että kaikki tämä kosto minua kohtasi? En ollut edes rikkonut heidän ulkonanukkumissäädöstään vastaan, sillä olin nukkunut ulkopuolella heidän valta-alueensa, maaseudulla. En ollut ateriaakaan kerjännyt enkä edes lanttia riunannut heidän kaduillaan. Olin vain astellut pitkin heidän katukäytävänsä ja ihmetellyt heidän kuulua putoustaan. Oliko se mikään rikos? Muodollisesti en ollut mihinkään rikokseen vikapää. All right, minä näytän niille, kun pääsen ulos.

Seuraavana päivänä puhuin asiasta eräälle vartijalle. Halusin kutsua sinne lakimiehen. Vartija nauroi minulle. Samoin muut vartijat. En siis päässyt tekemisiin ulkomaailman kanssa. Yritin kirjoittaa kirjeen, mutta kuulin, että ne luetaan ja voidaan takavarikoida ja että "lyhytaikaisilla" ei ollut ollenkaan kirjeoikeutta. Silloin koetin lähettää kirjeitä poispääseväin mukaan, mutta nekin oli löydetty. Vai niin! Sitä mustempi juttu, kun ulos pääsen!

Mutta kuluivatpa vankilapäivät ja "opin hiukan". Kuulin juttuja poliiseista ja poliisioikeuksista ja lakimiehistä; hirveitä, uskomattomia juttuja. Miehet, vangit, kertoivat kauheita kokemuksiaan suurkaupunkien poliisilaitoksista. Ja vielä kauheampia olivat kuulopuheet, joita he kertoivat, miehistä, jotka olivat sinne kuolleet eivätkä enää voineet todistaa. Vuosia myöhemmin olin Lexowin komitean raportista lukeva tosijuttuja

vielä kauheampia. Mutta ensi päivinä siellä vankilassa en ottanut uskoakseni.

Vähitellen kuitenkin täytyi uskoa. Näin omin silmin uskomattomia ja hirveitä seikkoja. Ja mitä vakuutetummaksi tulin, sitä enemmän ymmärsin, että oli varottava oikeudenvainajia ja koko rikosoikeuden koneistoa.

Minun närkästykseni häipyi, ja kauhu täytti mieleni. Vihdoinkin näin, selkein silmin, mitä vastaan olin aikonut nousta. Minä pehmenin ja pienenin. Joka päivä tein entistä lujemman päätöksen, että minä en nosta meteliä, kun ulos vain pääsen. Ainoa pyrkimykseni oli oleva livahtaa pois koko paikkakunnalta. Ja niin teinkin, kun pääsin. Kieli hampaiden takana astelin varovasti ja pujahdin Pennsylvaniaan viisaampana ja nöyrempanä miehenä.

Vankila

Kaksi päivää raadoin vankilan pihatöissä. Se oli kovaa työtä, ja vaikka minä teeskentelin voimattomuutta vähän väliä, uuvuin lopulta tykkänään. Syy oli ruoan. Sellaisella ei tehdä kovaa työtä. Vain vettä ja leipää saimme. Kerran viikossa olisi meidän kuulemma ollut saatava lihaa, mutta aina ei sitä kaikille riittänyt, ja kun siitä ensin oli kaikki ravinto jo soppaa keitetessä otettu, ei ollut niin väliä, saiko sitä kerran viikossa maistaakseen vai eikö.

Sitten oli tässä vesi-leipä-ruoassa se oleellinen puute, että kun vettä olisi ollut kyllin, ei leipää riittänyt. Leipäannos oli noin kahden nyrkin kokoinen, ja kolme sellaista sai kukin päivässä. Yksi hyvä puoli, se täytyy myöntää, sillä vedellä oli – se oli kuumaa. Aamulla sitä nimitettiin "kahviksi", päivällä oli sen arvonimi "soppaa" ja illalla se oli naamioitu "teeksi". Mutta samaa vanhaa tuttua vettä se aina oli. Vangit nimittivät sitä "taikajuomaksi". Aamulla se oli mustaa – väri oli saatu poltetuista leivänpölköistä. Päivällä oli siitä väri vähennetty ja lisätty suola sekä tippanen rasvaa. Illalla se tarjottiin punaisenruskeahkon värin mukana, jota oli mahdoton tarkemmin määritellä; se oli hiton huonoa teetä, mutta mainiota kuumaa vettä.

Me olimme nälkäistä väkeä, me Erie Countyn vankilan asukkaat. Vain "pitkäaikaiset" tiesivät, mitä merkitsi riittävä

ruoka. Syynä oli se, että ne olisivat pian kuolla kupsahtaneet meidän "lyhytaikaisten" ruokolla. Minä tiesin, että pitkäaikaiset saivat täyttävämpää muonaa, heitä näet oli koko rivi alalattialla meidän hallissamme, ja kun olin hallimiehenä, varastelin heidän ruokiaan, kun niitä kantelin. Ei voi elää pelkällä leivällä, varsinkaan kun sitäkin on vähän.

Tulomatkatoverini täytti lupauksensa. Kahden pihatöissä viettämäni päivän jälkeen minut otettiin kopistani ja korotettiin luottamusvirkaan, "hallimieheksi". Aamuin illoin kannoimme vangeille leivät heidän koppeihinsa, mutta kello 12 käytettiin toista jakotapaa. Vangit tulivat työstä pitkinä riveinä. Astuessaan halliin he irroittivat kätensä edelläolevan olalta. Juuri oven sisäpuolella oli leipäpinoja ja niiden ääressä seisoj ensimmäinen hallimies ja kaksi tavallista. Minä olin toinen niistä. Meidän tehtävämme oli pitää leivät tarjolla vankien marssiessa ohi. Kun minun tarjottimeni tyhjjeni, astui toverini tilalle sylyksineen. Kun häneltä loppui, ei minulla taas täysi kantamus. Ja ohi kulkevat rivissä vangit, joista kukin oikealla kädellä otti leipänsä.

Ensimmäisen hallimiehen tehtävä oli toisenlainen. Hän käytti kalikkaa. Seisoj vieressä vaanien. Ja nuo nälkäiset haaskat eivät koskaan päässeet harhaluulosta, että joskus voisi saada siepatuksi kaksi leipää. Minun kokemukseni mukaan ei se koskaan onnistunut. Ensimmäisen hallimiehen kalikka iski kuin tiikerin käpälä tuollaisen uskalikon kättä kohti: hän arvioi hyvin etäisyyden ja oli murskannut niin monta kättä sillä kalikalla, että osui aina ja erehtymättä. Hän ei iskenyt harhaan, ja rikkonutta

vankia hän rankaisi tavallisesti pidättämällä tältä sen ainoankin leivän, joten mies sai mennä koppiinsa ainoana aterianaan kupillinen vettä.

Ja väliin, näiden nälkäisten miesten loikoillessa kopeissaan, näin satakin leipää kätkössä hallimiesten kopeissa. Tuo takavarikoimisemme voi näyttää järjettömältä, mutta se kuului saalistukseemme. Me olimme taloudelliset valtiat hallissamme ja menettelimme sivistyksen valtiaitten tavoin. Meidän hallussamme oli väestön ravintovarastot, ja juuri niin kuin verottajaveljemme ulkopuolella vankilan, me annoimme kansan maksaa.

Teimme kauppaa leivällä. Kerran viikossa saivat pihatöissä olevat viiden sentin kappaleen purutupakkaa. Tämä oli rahaa valtakunnassamme. Kaksi tai kolme leipäannosta siitä tupakasta, se oli vaihtotaksamme. Ja vaihtoivat ne. Eivät siksi, että olisivat pitäneet vähemmän tupakasta, vaan siksi, että pitivät leivästä enemmän. Ah, tiedän kyllä, että menettelimme niin kuin se, joka ryöstää makeisen lapselta, mutta mitäs teit? Meidän oli elettävä. Ja totta kai oli yritteliäisyydestä palkinto tuleva. Sitäpaitsi – olihan meillä vankilan ulkopuolella esikuvat, jotka menettelivät samoin, suuremmassa mittakaavassa vain ja kauniimpia nimiä käyttäen.

En ymmärrä, miten noiden onnettomien raukkojen olisi käynytkään, jos meitä ei olisi ollut! Taivas tietää, että meidän toimestamme kävi leivän kiertokulku Erie Countyn vankilassa. Niin kyllä, me edistimme huolellisuutta ja säästäväisyyttä

niiden keskuudessa, jotka tupakkansa uhrasivat. Entäs sitten esimerkki, jonka annoimme. Jokaisen vangin rinnassa asui ainainen kunnianhimo kohota sellaiseksi kuin me olimme ja päästä saalistamaan. Yhteiskunnan tukipylväitä olimme – totisesti!

Tässä oli nälkäinen mies, mutta vailla tupakkaa. Ehkäpä hän oli tuhlari, joka jo oli annoksensa kuluttanut. Hyvä; hänellä oli housunkannattimet. Annoin niistä puolen tusinaa leivänpaloja – tusinankin, jos ne olivat hyvät. En minä niitä housunkannattimia käyttänyt, mutta mitä se teki. Kulman takana asui pitkäaikainen – kymmenen vuotta miestäposta. Hän halusi ostaa housunkannattimet. Sai ne minulta lihaa vastaan. Sitä minä halusin. Tai hänellä oli repaleinen, kanneton romaani. Se oli aarre. Voin lukea sen ja sitten myydä leipureille kakusta tai kokeille lihasta ja kasviksista tai lämmittäjille kunnan kahvista tai jollekin sanomalehdestä, joka joskus livahti taloon, taivas tiesi miten. Kokit, leipurit ja lämmittäjät olivat vankeja kuten minäkin, ja he asuivat hallissamme yllämme olevassa koppirivissä.

Näin vallitsi täydellinen vaihtokauppajärjestelmä Erie Countyn vankilassa. Olipa rahaakin liikkeessä. Sitä saivat väliin lyhytaikaiset salakuljetetuksi, tavallisesti se tuli parturisaalistustietä, tulokkaiden tullauksesta, mutta enimmäkseen sitä tuli pitkäaikaisten kopeista – mistä he sitä saivat, en tiedä.

Asemansa takia oli ensimmäinen hallimies ihan rikkaan

maineessa. Lukuisain saalistuskeinojensa lisäksi hän verotti meitä. Me kiskoimme voittoa yleisestä surkeudesta, ja esimiehemme oli ylinnä. Hänen luvallaan me liikettämme harjoitimme, ja lupakirjasta oli maksettava. Kuten sanoin, häntä pidettiin rikkaana; itse en koskaan hänen rahojaan nähnyt, ja hän asui koppiaan yksin kaikessa komeudessaan.

Mutta että rahaa tehtiin tässä vankilassa, siitä näin todistuksen omin silmin, ollessani kolmannen hallimiehen koppitoverina. Hänellä oli seitsemäntoista dollaria. Joka ilta hän laski rahojaan kello 9:n jälkeen, kun meidät oli koppiimme suljettu. Ja joka ilta hän selitti minulle, mikä minua odotti, jos ilmiannoin hänet toisille hallimiehille. Hän pelkäsi rosvoja, ja niitä uhkasikin kolmelta taholta.

Ensinnä vartijat. Niitä voisi tulla kopla, joka saattaisi pieksää hänet muka tottelemattomuudesta ja heittää hänet "yksinäiseen" (maan alla olevaan luolaan); siinä mellakassa ne dollarit saisivat siivet. Sitten voisi ensimmäinen hallimies kiristää ne uhkaamalla erottaa hänet ja ajaa kovaan työhön pihalle. Ja vielä oli kymmenen meitä tavallista hallimiestä. Jos me saimme vainun hänen rikkauksistaan, niin olipa vaara suuri hänen jonakin kauniina päivänä joutua nurkkaan koko joukon kynsissä ja menettää kaikki. Oh, susia me olimme – juuri kuten nekin, jotka Wallstreetillä liiketointa harjoittavat.

Hänellä oli hyvät syynsä pelätä meitä, mutta olipa syytä minullakin varoa häntä. Hän oli iso, lukutaidoton roikale, entinen osterirosvo Chesapeaken lahdelta; oli ollut viisi vuotta Sing-

Singissä ja oli yleensä hirvittävä lihaasyövä peto. Hänen tapanaan oli pyydystää ansoilla varpusia, jotka lensivät halliin avoimien ristikkojen lomitse. Saatuaan riistan hän kiidatti sen koppiinsa, ja minä olen nähnyt hänen syljeksivän luita ja höyheniä ahmiessaan sitä raakana. Ei, minä en ilmiantanut häntä toisille hallimiehille. Tässä vasta ensi kerran hiiskahdan niistä dollareista.

Mutta verotinpa minä silti häntäkin. Hän oli rakastunut erääseen naisvankiin. Ei osannut lukea eikä kirjoittaa, ja minä siis luin hänelle kirjeet ja kirjoitin vastaukset. Ja minä otin maksun, tietysti. Mutta ne olivatkin hyviä kirjeitä. Minä kirjoitin niitä antaumuksella, panin niihin parastani, ja voitin naikkosen hänelle; vaikka kyllä minä vähän aavistelen, että se oli rakastunut niihin kirjeisiin eikä mieheen. Sanon toistamiseen, että ne kirjeet olivat suurenmoisia.

Toinen saalistuskeinomme oli "tulen lainaaminen". Me olimme taivaallisia sanansaattajia, tulen tuojia, tuossa salpojen ja telkien rautamaailmassa. Kun miehet tulivat illoin työstä ja olivat teljetyt koppiinsa, halusivat he vetää savut. Silloin me iskimme tuon jumalallisen kipinän, juoksimme pitkin kaltereita, kopilta kopille, kädessä käryävä "taula". Ne, jotka olivat viisaita, tai joiden kanssa me olimme kauppasuhteissa, pitivät taulansa varalta. Mutta kaikki eivät saaneet sitä jumalallista kipinää. Se miekkonen, joka ei kaivanut mitään esille, meni savuitta sänkyynsä. Mutta mitäpä se meitä liikutti? Me pidimme hänet muistissamme, ja jos hän kävi koppavaksi, otti meistä pari kolme hänet käsittelyyn ja antoi "kuka käski".

Tällainen nähkääs oli hallimiesten toimintaohjelma. Meitä oli kolmetoista. Vankeja oli puolisen tuhatta hallissamme. Meidän tuli hoitaa tehtävämme ja pitää järjestystä. Viimeksimainittu oli vartijain tehtävä, mutta he jättivät sen meille. Meidän oli vastattava järjestyksestä; jos emme sitä tehneet, potkittiin meidät takaisin kovaan työhön, saimmepa ehkä maistaa kellariluolaakin. Mutta niin kauan kuin pidimme järjestystä, saimme myös harjoittaa omaa erikoista liiketointa.

Pysähtykääpä hetkeksi ajattelemaan tätä asiaa. Tässä oli meitä kolmetoista petoa puolen tuhannen muun pedon keskellä. Se oli elävä helveti, se vankila, ja meidän kolmentoista oli hallittava. Mahdotonta oli, petojen luonteisiin katsoen, hallita lempeydellä. Me hallitsimme hirmukeinoin. Tietysti vartijat olivat takanamme. Viime hädässä kutsuimme heitä avuksi, mutta jos sen teimme kovin usein, tuotti se heille häiriötä, jossa tapauksessa he saattoivat ruveta ajattelemaan tarmokkaampain luottamusmiesten ottamista tilallemme. Mutta mepä emme heitä usein kutsuneetkaan, paitsi tyynesti vain, silloin kun tarvitsimme saada jonkun kopin oven auki päästäksemme uppiniskaiseen vankiin käsiksi. Tällöin vartija avasi oven ja asteli pois, ettei joutuisi sen todistajaksi, mitä tapahtui, kun puoli tusinaa hallimiehiä meni koppiin miestä "käsitlemään".

Enpä puhu mitään tämän käsittelyn yksityiskohdista. Mutta sittenkin se oli vain yksi ja kuului lievemmänlajisiin Erie Countyn vankilan kauhuihin, jotka eivät siedä painomustetta. Eipä niitä myöskään osaa aavistaa eikä ajatella. En

osannut minäkään, vaikk'en juuri ollut mikään viime kevään kananpoikanen tämän maailman teillä ja olin syvälle kurkistanut ihmisolemuksen kuiluihin. Tarvittaisiin syvälle menevä pohjausluoti, jos mielisi ulottaa sen vankilan pohjamutiin; minä vain keveästi kuorin pintakuohan, sellaisenaan kuin sen näin.

Väliin, esim. aamuisin, kun vangit peseytyivät, olimme me kolmetoista jotenkin yksin heidän keskellään, ja jokaisella heillä oli jotakin hampaan kolossa meitä vastaan. Kolmetoista viittäsatua vastaan – ja pelko oli aseemme. Me emme voineet sallia pienintäkään poikkeusta säännöistä, vähintäkään ylimielisyyttä. Jos sallimme, olimme hukassa.

Sääntömme oli iskeä miestä niin pian kuin tämä suunsa avasi – iskeä raskaasti, iskeä aseella millä vain, mikä käteen sattui, iskeä mies maahan.

Muistan hauskannäköisen nuoren mulatin, joka sai päähänsä mielettömän ajatuksen vaatia oikeuksiaan. Ja selvä oikeushan hänellä oli, mutta se ei häntä rahtuakaan auttanut. Hänen koppinsa oli ylimmässä kerroksessa. Kahdeksan hallimiestä otti sen päähänpiston häneltä puolessatoista minuutissa – sillä juuri sen verran aikaa kului hänen oveltaan parvekkeen päähän ja siitä viisien porrasvälien kautta alastuloon. Hän kulki koko sen matkan kaikkien muiden ruumiinosiensa paitsi jalkojensa varassa, eivätkä ne kahdeksan hallimiestä olleet jouten. Mulatti tupsahti lattialle lähelle minua. Hän nousi jalkojensa varaan ja oikaisihe pystyyn silmänräpäykseksi. Siinä hän leväytti käsivartensa ja päästi hirveän kauhistuksen ja sydäntävihlovan

tuskan kiljahduksen. Samassa putosivat vanginvaatteiden viime riekaleet paljastaen hänen ylt'yleensä verta tulvivan ruumiinsa. Sitten hän lysähti kasaan tajuttomana. Hän oli oppinut läksynsä, ja jokainen vanki, joka sen kiljahduksen kuuli, oli myös läksyn oppinut. Minä niiden joukossa. Ei ole kaunis näky se, kun mies murskataan puolessatoista minuutissa.

Kerronpa sitten, kuinka taulasta tulta lainaten saalistettiin. Joukko tulokkaita on sijoitettu hoidossani oleviin koppeihin. Sinä kuljet hehkuva taula kädessä. "Hei, Hessu, annappas tulta", sanoo joku. Tuo merkitsee, että hänellä on tupakkaa. Pistät hänelle taulan ja nojaudut kuin sattumalta kalteriovea vasten. "Voikos Hessu antaa vähän tupakkaa?" sanot. Jos hän ei ymmärrä pelin sääntöjä, vannoo hän juhlallisesti, ettei hänellä ole enää yhtään. Hyvä. Sinä valitat surua ja menet. Mutta tiedät, että taulaa riittää hänelle vain sen päivän. Seuraavana päivänä tulet ja hän sanoo: "Hei Hessu, annas tulta." Sanot: "Eihän sinulla ole tupakkaakaan." Etkä anna. Puolen tunnin, tunnin, parin, kolmen perästä astelet ohi ja mies sanoo lempeällä äänellä: "Tulisitko tänne." Tulet. Pistätä kätesi kalterin raosta ja saat kourasi täyteen kallista tupakkaa. Sitten annat tulta.

Väliin tulee kuitenkin sellainen vanki, jota ei saa riistää. Miehestä mieheen kulkee salaperäinen sanoma, että häntä on kohdeltava säädyllisesti. Mistä sanoma leviää, siitä ei tietoa. Varmaa vain on, että mies on "väleissä". Joko ylempäin hallimiesten tai vartijain kanssa, tai on hyvä kohtelu ostettu ylemmiltä saalistajilta; miten lienee, rauhansa takia on paras

jättää hänet rauhaan.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.